

Mindig vonzottak a haszonnal nem járó foglalatosságok. Minden olyan cselekvő igyekezet, amelynek a hozadéka nélkül (ha volna is neki ilyen) amúgy vidáman megvolnánk. Megfejtethetlenné tűnő furcsaságokkal vesződni, olyan titkok nyitjára rábukkanni, melyekkel nincs mit kezdeni – ez valahogy kedvemre való. Például:

Amikor Szilágysomlyó fölött virágzik a szőlő, száz kilométerrel odébb a mi kalotaszentkirályi pincénkben megmozdul az onnan hozott borunk, mely ha ízet nem vált is, valahogy zaklatott lesz. Aztán mihelyt a szőlő amott a Magurán szemet kötött, itt a bor megnyugszik, megállapodik. Ki tudja, miért. Vagy:

A Pázmány Péter Katolikus Egyetem piliscsabai nagy auditoriumának a belső boltozata, mely valóságos ács hősköltevény, a tervező alkotó építőművész, Makovecz Imre szerint olykor mintha sóhajtana, majd halkán zenélni kezd. Amikor hét határral odébb valahol egy erdőn csendben pattan a rügy? Ott, ahonnan e gerendagótika fája vétetett? Hogy van ez? Hol rejtelkedik az üzenet-hordozó? Vagy:

A sarkkőrön túl él egy hollófajta, melynek sirálytojás az eledele. Ebből évi egyezer darab kell neki; tehát nem egészen három tojás a napi adag. Csakhogy e tetemes mennyiség: vagyis az évi szükséglet összegyűjtésére alig pár hete van, ennek ugyanis azalatt kell lebonyolódnia, míg a sirályok költenek. Miközben persze neki is kéne költeni. Ez a fekete madár ráadásul minden sirályfészekből egyetlen tojást vesz el, merthogy ő nem fészekrabló, hanem adószedő. Aki gondol a jövőre, vagyis arra, hogy mindenkor legyen adófizető. Ez eddig csupán a „természet rendje”, vagyis van benne logika. Csakúgy, mint abban, hogy a holló a beszédett adót nem egyetlen bankban, vagyis egy omladékos hegyoldal sziklarepedésében helyezi el, hanem valamennyinek külön helyet

keres. Merthogy a tojást a sarki róka is szereti. Mint a többiek. Az egész sarkkőrön túli társaság – akik élni szeretnének. Felélni, leélni, főleg túlélni. De az, hogy a holló mind az ezer tojás rejtékét „észben tartja”, s valamennyit megtalálja, az a sarkkőrön túl továbbra is csupán gyalogcsodának számít. Hanem ugye a rövid pár hétig tartó nyár után ott mindent beborít a hó, s az megül azon a tájon nyolc-tíz hónapon át. Az ám, csakhogy a fekete madár, az a fő-fő túlélő, az öles hó alatt is tudja a helyét az elrejtett tojásnak, s meg is találja mind az ezret, míg a sirálynép újabb fészekrakásba kezd. Na, ez hogy működik? Vagy:

...Miért vadul meg s tépi el akár a láncát is némely kutya, ha gazdáját baj érte – például egy hadifogolytáborban, a portájától úgy 2000 kilométernyire? Vagyis amikor a gazdit ott hátravitték a barakkváros mögé ásott gödörhöz – holott még volt egy kevés pulzusa –, s bedobták oda a többi dermedt embermaradvány közé, itt ez a szegény eb egyszerre csak elbúsulja magát, s világgá szalad. Hát szabad?... Vagy:

...Lássunk végre növényi s állati furcsaságok után valami emberi érthetlent; ám mivel ezekből túlkínálat van (avagy a bőségnek zavara), válasszunk a lehetőségek közül egy monumentalist. Nos, a Kínában feltárt agyaghadsergely ilyen. Számomra legalábbis e földből kiásott szoborrengeteg a kínai nagy falnál „valódi” csoda. Melynek még az sem ártott meg, hogy pár évvel ezelőtt agyoncsócsálták a hírmagazinok. Tehát a páratlan lelet: 6000 életnagyságú harcos szabályos menetoszlopba sorakoztatva, no meg 400 ló s talán 100 harci szekér. Ennyi került elő belőlük. Egyelőre? Ki tudja. Ahol ugyanis ily számosan strázsálkodtak ezer esztendőket a föld mélyén, onnan idővel előmasírozhat akár újabb terrakotta ármádia is. Igaz, ami, amennyi belőlük máig felszínre került, azzal művészettörténész, historikus így is elbábrálhat száz esztendeig.

Hanem mi az, ami e túlméretezett csodából engem magával ragad? Az, hogy a jó fél hadosztálynyi cseréplegényiséget miért „szertelték fel” vajon valódi, használható fegyverekkel (nyilván korabeliekkel) azok, akik őket hadrendbe állították úgy 2000 évvel ezelőtt?... (Szilágyi István: *Mihaszna csodák, Korunk 2009/3.*)

Ferenc fia Ferenc titkosszolgálati dossziéi, a huszonkét, fölcímkezett, szűr-késkék kartonokba fogott, csaknem hater oldal kitévő irathalom nem őrizte meg annak az egyetlen jelentést megalakító marosvásárhelyi ügynöknek a nevét, de még a fedőnevét sem, aki az alig egy és egyharmad oldal kitévő írásával a megyei belső elhárítás nyilvános és titkos hivatalaiban soha nem tapasztalt nagy port kavart. Nem túlzás azt állítani, hogy kifejezetten zavarodott, sőt rémült és fejevesztett kapkodás lett úrrá az intézmény valamennyi dolgozóján, Szabó I (vagy talán J) századoson a legkivált. Neki kellett kézhez vennie, iktatnia, és amennyiben a jelentésíró elmulasztotta volna, fedőnévvel ellátnia az 1974. április 18-án elkészült iratot, amely a Maros megyei századost sorsdöntő döntésre bírta. Szabó I (vagy inkább J) titkosrendőr nem késlekedhetett az intézkedéssel, ez lehet a magyarázata annak, hogy a forrás megjelenése nélkül hagyta az iratot, a teljes névtelenségbe taszítva annak íróját.

Képzeljük el emberünket, a számmunkra örökre névtelen férfiút vagy nőt, amint különösebb feltűnés nélkül szóról szóra lejegyzí Ferenc az Ember Fia szenvedésére emlékező napok valamelyikén, Marosvásárhelyen elmondott gyűjtő hangű, azonnali cselekvésre felszólító beszédét, majd amint a húsvétot követő héten csütörtökön a román nyelvre fordított szikár jelentést, amely végül a beszéd leglényegesebbnek ítélt mondatait őrizte csak meg, szótlannul átnyújtja megbízójának, Szabó I (de lehet, hogy J) századosnak.

Mértékadó ortodox teológusok, köztük nem kisebb tekintély, mint az arany-szajú előnévvel tisztelt szent, azt tartják, hogy a feltámadást követő hét teljes napot olyan erővel hatja át az üresen maradt sírból kiáradó, előzmény nélküli, teremtetlen fény, hogy akit ezekben a napokban szólít ítélőszéke elé a Világ Ura, legyen bár a bűnösök között a legmegátalkodottabb gonosztevő, az az ember, vagy ahogyan a Rómabeliekhez írt apostoli levélben találjuk, legyen bár telve mindenféle hamissággal, kapzsisággal, viszálykodással, álnoksággal, rosszulindulattal, sőt lehet fondorkodó, besúgó (pszithürisztész), rágalmazó, susárló, dölyfös, dicsekvő, találékony a rosszban,

kíméletlen, szószegő, szeretetlen és irgalmatlan, vagy ölte volna meg apját és anyját, rontott volna meg tudatlan gyermekeket, lenne bár méltó a gyeheha tüzen kiszolgáltatott második halálra, mégis, mindezek dacára az örök világosság jutalmában részesül, az angyalok és üdvözült lelkek társaságában.

Ezen mennyei fényben gazdag, kegyelemteljes napok egyikén születik meg a fedőnévtelen feljelentés. Nehéz, bizony lehetetlen elképzelni a marosvásárhelyi beszéd lejegyzőjét, akinek talányos módon fedőneve sem maradt fenn a belső elhárítás archívumaiban, márpedig aki azokon a gondosan megszerkesztett és féltve őrzött lapokon sem szerepel saját névvel vagy saját fedőnévvel, talán soha nem is létezett, jeltelenül jött a világra, és nyomtalanul tűnt el, még csak por sem és hamu sem, keze írását is talán csak démonok alkották meg, hogy ezek a látható, tapintható jelek sem a létezők anyakönyvének titokzatos lapjait szaporítsák, minden világok végezetéig.

Abban az időszakban, bárhol jelent is meg Ferenc a tanítására szomjúhozók kitartó unszolására, bárhol lépett szószék-re vagy rögtönzött emelvényre, nyilvános helyen, járatlan erdők rejtett tisztásain, föld alatti menedékekben, egyre nagyobb sokaság követte őt, és egyre többen voltak azok is, akik jegyzetömbjeik vagy csak a szárnyaló szavak hatására révülten előkötött papírjaik fölé görnyedve azon fáradtak, hogy a szent ember minél több kijelentését a lehető legpontosabban megőrizték, és nem mérlegelve a következők, kézírásos, ritkábban meg öreg írógépeken sokszorosított formában egymás bátorítására kézzel a kézre adják.

Sehol nem találjuk a nyomát annak, hogy a hallgatóság között helyet foglaló névtelen jelentésíró feltűnt volna valakinek, hiszen lázas ténykedésével a szorgalmas jegyzetkészítők sorát szaporította ő is, amiért, nem kétséges, sokan rokonszenvvel pillantottak rá mint a szellemi ellenállók közé tartozó, hovatarozását és szándékait nem rejtegető bátor ismeretlenre, akinek, ha ő maga nem döntene másként, jobb nem is tudni a nevét, hiszen ha úgy hozza a sors, márpedig előbb-utóbb úgy hozza, a vallatások idején nem kerül külön erőfeszítésbe letagadni az amúgy sem tudhatót.

Bizony mondom, lehetetlen feladat elképzelni ezt az embert.

Hol a szenttelen, érzelmek és megfontolások nélküli valóság redői formálják meg az ismeretlen arcot, a valóságát, amit ha az elmúltakra gondolunk, jobb híján történelemnek nevezünk, semmit nem tudva a szó valódi jelentéséről; hol pedig rettenetes képzelgéseink között hányódunk, Lucifer, a Nagy Szemfényvesztő hangját hallva mindenünnen, aki a végső jóvátétel eszméjét neveti ki sziszegve, és a béketűrő várakozást gúnyolja ki lelki szemeink előtt szemérmetlen bohóckodással.

A világ eseményei, a csekélyek a jelentésekben, a nagyok pedig az aprókban egymás után bomlanak ki az időben, az előbbiekből következnek az utánuk jövők, amelyek az éppen készülők az előzményei: ennyi az, amit tudhatunk, és ez roppant kevés.

A marosvásárhelyi tanítás közvetlen előzménye az a mind a mai napig sötétséget sugárzó, lelkeket elhomályosító, bennünk a szolgaság iránti olthatatlan vágyat tápláló nagybőjti csütörtök, jegyezzük csak meg a dátumot: 1974. március 28-a, amikor a Nagy Konkukátor néven elhíresült vezér család hatalmi játékban megkaparintotta a teljes hatalmat, magát mint előzmény nélkülít és egyetlen hirdette ki az országban, hatalmát mennyre és földre terjesztve ki, magabízón. Három héttel a sorsdöntő fordulatot követően, a minden bizonnyal nagycsütörtökön, legfeljebb nagypénteken elmondott marosvásárhelyi beszédben Ferenc fia Ferenc a következőket jelentette ki: „Mert olyan vezetőt választottak maguknak, aki a legnagyobb ellensége lelkünk békességének. Az Írás szerint Gyilkos [ő]. De nem kell nekünk a Gyilkos vezetése alatt élnünk, mert az igazi vezetőre (conducátor) várunk, aki eljön, hogy megváltson bennünket. Tehát mindazok, akik teljes szívvel föl akarnak szabadulni a Nagy Szemfényvesztő uralma alól, megtehetik, csak őszinte odaadással hinnük kell benne [értsd: ebben a lehetőségben]. Sokan vannak balgatagok, akik vakon követik a léleknek ezt a Gyilkosát, aki elhíti velük, hogy a dolgok így vannak jól, és nem is lehet[nek] másként [vagy: nem változ-

hat semmi]. De érkezik már a megmenetlő, az igazi, és akik nem akarnak megmenekülni, azok az ő [a Gyilkos] jármában görnyednek mindvégig.”

Ha netán fölbátorodna a szívünk, és ez az erő is honnan jönne, ha nem a teremtés előtti, örökkévaló Szóból, ha fölbátorodna a szívünk, hogy fennhangon olvassuk el a ránk hagyott beszéd-töredéket, engedelmessédjünk csak a készítésnek, nem fogunk kárt vallani. Már az első mondat alatt hangunk észrevétlenül elváltozik, és Ferenc fia Ferenc – érdemei ragyogják be nyomorult életünket! – tűzforró hangján halljuk áradni a mindmáig eleven tanítást.

Ne rémüljünk meg a csodától. Az ismeretlen eredetű kézjegyek nyomán fennmaradt szavak elvegyülnek az Írassal, ugyanúgy, ahogy a hangunk eltűnik a Hangban, amely nem a mienk, és tőlünk mégsem idegen.

Szabó I (esetleg J) százados, a Maros megyei, római egyes számot viselő csoportfőnökség elhárítótisztje a jelentés kézhezvétele és iktatása napján, még azon az órán, anélkül hogy főnökeivel döntését megtanácskozta volna, a kapcsolódva elkészített fénymásolaton kibetűzhetetlen nevű, bukaresti vezérkari alezre-desnek Ferenc fia Ferenc késlekedés nélküli likvidálását javasolja. Bármilyen indokkal történő halasztás esetén a felelősséget kénytelen a fővárosi feljebbvalókra hárítani, és erről az ország első emberét is személyesen tájékoztatni.

A fedőnévtelen jelentésíró nem igazítja el, újabb feladattal nem bízta meg. Szabó I (vagy J) százados ezen a napon eltűnik a szemünk elől.

A Marosvásárhelyen szembeszökő gyakorisággal felbukkanó Ferenc fia Ferencnek többet sem ő, sem a névtelen jelentésíró nem szegődik a nyomába, a később születő temérdek jelentés, napi jelentés, feljegyzés, összefoglaló jelentés lapjain kézjegyeikkel soha többet nem találkozunk.

Úgy tűnnek el szemünk elől, mint akiket villám sújt, szénfekete porrá széthulló testüket pedig a föld sarával vegyíti el a minden teremtményt fölfrissítő, bőséges eső. Szívünk félelemmel és rettegéssel telik meg, szánk dicsőítő éneket mond. (*Visky András: A marosvásárhelyi beszéd, Korunk 2009/3.*)